

Reinhard Heydrich (1904 – 1942)

německý nacistický politik

- syn ředitele konzervatoře
- od roku 1918 byl členem organizace nacionální mládeže
- v letech 1922 – 1931 sloužil v námořnictvu, které musel opustit z důvodu provinění proti cti námořního důstojníka
- v roce 1931 vstoupil do NSDAP a SS, a tím začala Heydrichova kariéra německého nacistického politika
- 27.9. 1941 byl jmenován zastupujícím říšským protektorem v Čechách a na Moravě, kde na něho byl 27.5. 1942 spáchán atentát, následkům atentátu podlehl 4.6.1942 v pražské nemocnici.

Heydrichův pobyt v protektorátu

Koncem září 1941 byl Heydrich poslán do protektorátu s cílem pacifikovat (uklidnit) rozbouřenou situaci.

Jeho příchod věštil brutální teror policie a nadvládu SS, kterou Heydrich uplatňoval již dříve v jiných zemích.

Hitler poslal dosavadního říšského protektora Konstantina von Neurátha na zdravotní dovolenou a do Prahy nastoupil jako zastupující říšský protektor obergruppenführer SS a generál policie Reinhard Heydrich.

Napjatou situaci v protektorátu uklidnil vyhlášením stanného práva, během jeho trvání do konce ledna 1942 bylo popraveno na 500 lidí. Heydrichovi se podařilo zlikvidovat velitele Obrany národa, funkcionáře Sokola, redaktory Rudého práva a členy různých odbojových skupin.

Na pomoc rozbitému domácímu odboji byly z Velké Británie posílány parašutistické výsadky, jejichž úkolem bylo především obnovit přerušené rádiové spojení mezi domácím a zahraničním odbojem, případně organizování sabotáží.

Zvláštním úkolem byla pověřena skupina Antropoid, jejíž dva členové měli spáchat atentát na Heydricha.

Heydrichova germanizační politika

Současně do Heydrichovy kompetence náležela řada úkolů souvisejících s s germanizační politikou, s tzv. konečným řešením české otázky.

Velkoněmecká říše se měla postupně rozšiřovala až k Uralu. Základem této Říše se mělo stát germánské jádro, vlastní Německo, Čechy, Morava, Rakousko, větší část Polska, Alsasko-Lotrinsko apod.

Toto jádro mělo být osídleno pouze Němci a české země byly považovány za jeho součást. Ovšem toto „srdce říše nemůže být osídleno Čechy, jak se vyslovil Heydrich: „Čech zde nemá co pohledávat.“ Tedy konečným cílem Německa měla být likvidace českého národa a germanizace českého prostoru.

Protože by ale nebylo možné tento prostor v krátké době osídlit Němci, měly být germanizovány ty části českého obyvatelstva, které by vyhovovaly normám německé rasistické teorie.

Likvidace českého národa měla probíhat třemi způsoby:

- ✓ rasově vyhovující a obyvatelé loajální vůči říši měli být „za odměnu germanizováni
- ✓ rasově neodpovídající, avšak loajální jedinci měli být vysídleni a rozptýleni bez možnosti rozmnožování
- ✓ pro říši nepřátelské Čechy byla pak určena kulka nebo plyn

Anthropoid

Tak zněl krycí název operace vedené londýnským zpravodajským odborem MNO československé exilové vlády.

Teror, který rozpoutal Heydrich po svém příchodu do Prahy 27. září 1941, nebyl jediným důvodem, proč již po několika dnech Hendrichova působení ve funkci zastupujícího říšského protektora padlo rozhodnutí o atentátu.

„Domů jedete dva, abyste si pomáhali. To bude také potřeba, poněvadž z důvodů, které vám budou jasné, provedete úkol bez součinnosti našich doma. Říkám-li bez, chci to říci tak, že tato součinnost bude vyloučena až do provedení. Pak se vám dostane od našich lidí doma plné ochrany a součinnost. Způsob a dobu provedení úkolu si musíte stvoříte sami.“

Tato slova pronesl 3. října 1941 přednosta zpravodajského odboru exilové vlády v Londýně plk. František Moravec a byla určena rotmistru Jozefu Gabčíkovi a rotnému Karlu Svobodovi.

A pokračoval dále: „ Z rozhlasu a z novin jste informováni o tom nesmyslném zabíjení u nás doma. Němci vraždí nejlepší z nejlepších. Naši doma pracovali a jsou nyní v situaci, že jejich možnosti jsou omezené. Řada je na nás zvenčí, abychom pomohli. Jeden z úkolů byl svěřen vám. Měsíc říjen je měsícem našeho národního svátku, našeho osvobození. Bylo rozhodnuto, aby podtržení tohoto svátku se stalo nějakým činem, který by byl zaznamenán do dějin právě tak jako toto vraždění. Jsou v Praze dvě hlavní osoby, které reprezentují toto vybíjení. Je to K.H. Frank a Heydrich.

Když přicházely z protektorátu zprávy o represáliích na obyvatelstvu a týkaly se i špiček prvorepublikové armády, poprava ministerského pplk. František Moravec předsedy Aloise Eliáše 1. října 1941, zvítězilo v exilovém vedení přesvědčení, že atentát musí být proveden přímo na Reinhard Heydricha.

Úkol byl za necelých devět měsíců, 27. května 1942, v ohbí jedné zatáčky v Praze- Kobylisích splněn. Byl to nejpozoruhodnější odbojový čin. Gabčík a Svoboda patřili mezi několik desítek československých vojáků, kteří prodělali speciální parašutický výcvik ve skotských a anglických odlehlých koutech. Nikdo z nich nebyl k této akci přemlouván ani nucen. Vzhledem k riziku celé akce bylo nemyslitelné dát vojákům rozkaz. Každý mohl odmítnout. Ti, kdo šli do akce, byli prakticky „odepsáni“, protože vrátit se do Anglie nepřipadalo do úvahy. Vojáci museli

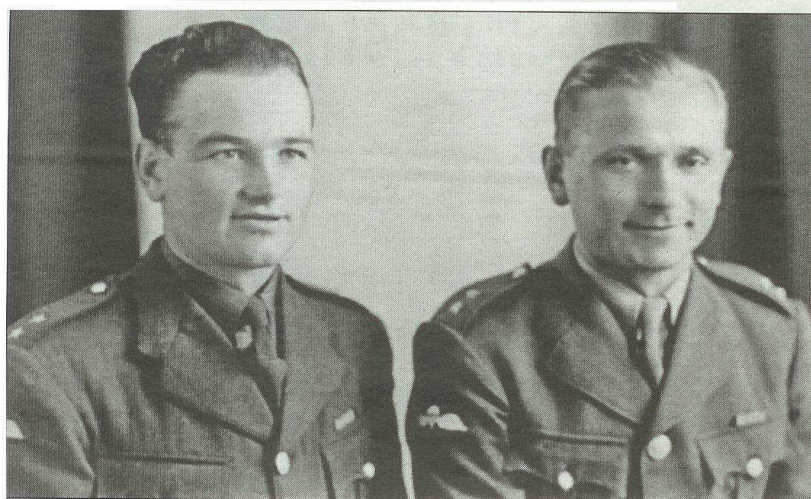
setrvat v ilegalitě, dokud nebudou zabiti nebo dokud nebude Československo osvobozeno.

Příprava na akci

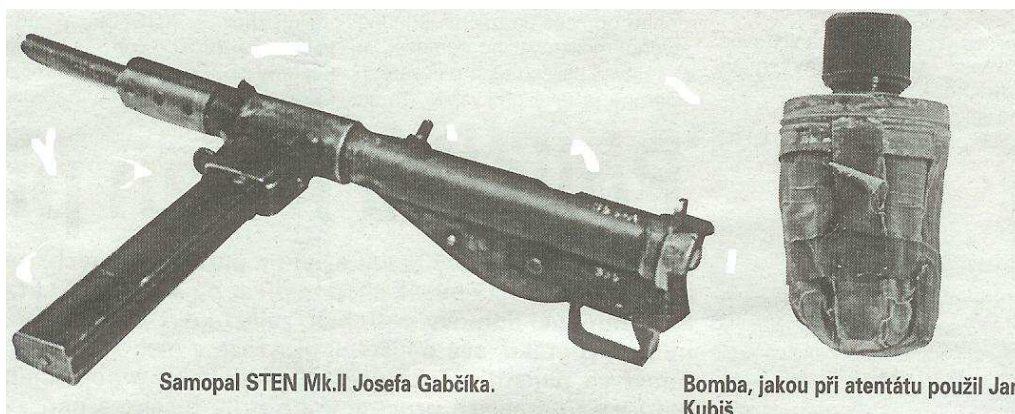
V podvečer 2. října 1941 přijel do jednoho ze středisek výcviku, Tatton Parku u Manchesteru, velitel výcviku dobrovolníků major Paleček a odvezl vybranou dvojici do Londýna. Měli absolvovat ještě cvičné noční seskoky a odlet výsadku byl stanoven na některou noc mezi 7. a 10. říjnem. Cvičný noční seskok se stal osudný pro Karla Svobodu, který se poranil na hlavě a nebyl schopen akce. 7. října bylo rozhodnuto o náhradníkovi, kterým se stal na Gabčíkův návrh jeho nejlepší kamarád Jan Kubiš.

Oba vojáci po Mnichovu nuceně svlékli uniformy a každý jinou cestou opustili svou vlast, když jim bylo vzato právo ji bránit.

Moravan Jan Kubiš odešel přes Polsko a Slovák Jozef Gabčík přes Maseilles a alžírský Oran. Oba se setkali v roce 1939 ve francouzské Cizinecké legii. Pro oba byla přechodnou stanicí, než se Francie dostane do války s Německem. Pak se stali příslušníky vznikající československé jednotky v Agde a po francouzské porážce se i jim podařilo dostat se pře La Mance do Velké Británie.

Rotmistři Jan Kubiš a Josef Gabčík.

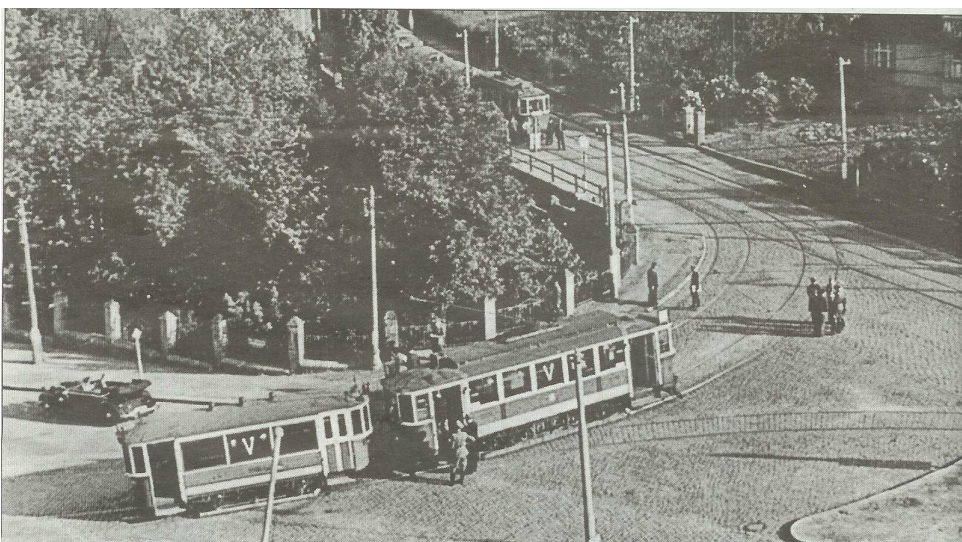
Samopal STEN Mk.II Josefa Gabčíka.

Bomba, jakou při atentátu použil Jan Kubiš.

Nově sestavená dvojice prošla dalším speciálním výcvikem. Po dvou odložených termínech byli 28. prosince 1941 oba muži povoláni společně s členy skupin Silver A a Silver B na start letounu Halifax. Gabčík s Kubišem seskočili nad okupovanou vlastí několik minut po půlnoci, díky navigačnímu omylu nikoli na Plzeňsku, jak bylo plánované, ale v prostoru obce Nehvizdy nedaleko Prahy. Po mnoha peripetiích navázali kontakt se členy domácího odboje a žili v protektorátu pod jmény Zdeněk Vyskočil a Otto Strnad. Postupně získávali informace o pracovních aktivitách Heydricha. Bez pomoci členů domácího

odboje, kteří zajišťovali úkryty, falešné legitimace, stravování a žactvo, by Gabčík s Kubišem nikdy nemohli svůj úkol splnit.

Přípravy na atentát dostaly konkrétní podobu na konci dubna 1942. V rukou Alfréda Bartoše (velitel skupiny Silver A) se sešlo několik žádostí a návrhů na odvolání atentátu, které on formuloval do jedné depeše odeslané do Londýna na začátku května 1942. Domácí odboj žádal, aby na místo Heydricha se obětí atentátu stal ministr kultury a osvěty Emanuel Moravec, který kolaboroval s Němci. Znění depeše se pravděpodobně nedostala včas k prezidentu Benešovi, který se o atentátu dověděl až po jeho vykonání. Oba atentátníci byli přesvědčeni o potřebě provedení atentátu, proto čekali 27. května 1942 na Heydricha v kobylišské zatáčce. Když Gabčíkovi selhala jeho zbraň, vrhl na protektorův automobil Kubiš svou bombu. Dopadla sice na stupačku zadní nápravy, Heydrich však byl zraněn odraženou střepinou a 4. června na zanesenou infekci v nemocnici Na Bulovce zemřel.

*Zatáčka
v Kobylišíc
h, která
byla
vybrána
jako místo
atentátu*

*Manželé Hendrichovi
a Frankovi na koncertě den před atentátem*

Důsledky atentátu

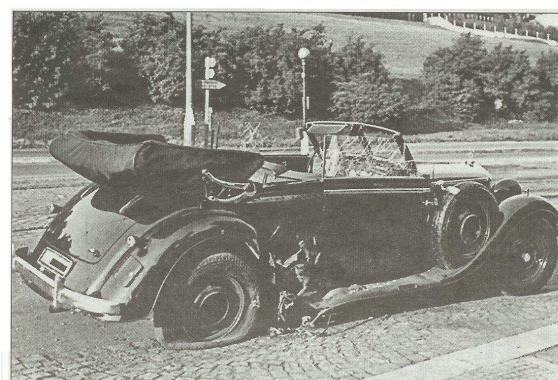
- ❖ obnovení stanného práva
- ❖ oprava asi 5 000 lidí protektorátu
- ❖ vyhlazení Lidic a Ležáků
- ❖ diplomatický útok proti důsledkům Mnichova, západní mocnosti se konečně mnichovské dohody zřekly (Velká Británie v srpnu 1942, Francie v září 1942), prohlásily, že souhlasí s obnovou republiky v hranicích před zářím 1938

Schéma situace v kobylišké zatáčce

Kolo, na kterém Gabčík přijel na místo atentátu

Heydrichův automobilů po atentátu